

каж... апрель 12-23 1979

СЛАВА МІСТУ-ГЕРОЮ!

□ З розповіді почесного громадянина міста Одеси, колишнього командира Одеської дивізії генерал-майора Миколи Захаровича Галая, який підняв прапор Перемоги на балконі оперного театру.

— На підступах до Одеси фашисти заздалегідь підготували оборонну полосу, використовуючи для цього вигідні природні рубежі — лимани, яруги, вибалки. Вузкий перешийок між Одеською затокою і Куяльницьким та Хаджибейським лиманами вони

10 КВІТНЯ 1944 РОКУ — 35 ЛІТ ТОМУ — НАД ОДЕСОЮ ЗАМАЙОРІВ ЧЕРВОНИЙ ПРАПОР. ВИЗВОЛИВШИ МІСТО ВІД ФАШИСТІВ, РАДЯНСЬКИЙ ВОІН ВОДРУЗИВ ЙОГО НА БАЛКОНІ ОПЕРНОГО ТЕАТРУ.

З ТОГО ЧАСУ ОДЕСА ЗНОВУ ПРОДОВЖИЛА МИРНУ ПРАЦЮ В ІМ'Я ПРОЦВІТАННЯ ВІТЧИЗНИ, В ІМ'Я МИРУ НА ЗЕМЛІ.

ПРАПОР НАД ОПЕРНИМ

За наукові Кадри

ОРГАН ПАРТКОМУ, РЕКТОРАТУ, ПРОФКОМУ ТА КОМІТЕТУ ЛКСМУ ОДЕСЬКОГО ОРДЕНА ТРУДОВОГО ЧЕРВОНОГО ПРАПОРА ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА

РІК ВИДАННЯ 45-й № 12 (1346). 6 КВІТНЯ, 1979 р. Виходить щоп'ятниці. Ціна 2 коп.

перетворили в добре укріпленний рубіж оборони.

Але ми прорвали оборону перешийка і зайняли станцію Одеса-Сортувальна, розпочали форсувати Куяльницький лиман.

Гітлерівці, боячись бути притисненими до моря, послабили свій опір на перешийку між Одеською затокою і Куяльницьким лиманом. Тоді наші війська почали фронтову атаку, зім'яли ворога й штурмом почали брати Пересип. Це було увечері 9 квітня.

Фашисти палили свої ешелони і склади. Під прикриттям артилерійського вогню і диму від пожеж підрозділи капітана Пархоменка, майора Саліхова й старшого лейтенанта Зубар'єва першими увірвалися на околиці Пересипу.

Лягла ніч. Вуличні бої наростали, гітлерівці кидалися в контратаку. Та, відбиваючи ворога, підрозділи полковника Філатова невпинно просувалися вперед.

Мінометна рота старшого лейтенанта Тарана своїм вогнем знищувала лави контратакуючого ворога. Герой-кулеметник Уваров знищив три вогневі точки й кілька десятків фашистів, що дозволило

Одеса святкова.

Його роті просунулися вперед. Автоматники старшого лейтенанта Зубар'єва знищили понад 200 гітлерівців і 96 взяли в полон.

Наші частини зустріла велика кількість ворожих вогневих точок, які були розташовані в підвалах, у вікнах і на дахах будинків, численні дзоти на площах, перехрестях вулиць.

Мій командний пункт знаходився в одному з будинків по Московській вулиці. Пам'ятаю, начальник розвідки дивізії майор Самаров доповів: наші розвідники повідомили з міста, що фашисти мінують вокзал, театри та інші будови.

А з центру міста бігли в порт все нові групи фашистських вояк. Наша авіація наносила штурмові і бомбові удари по колонах і скупченнях противника в порту і на дорогах. Вночі, ще до світанку, наші підрозділи при підтримці танків прорвалися в порт і атакували німецько-фашистські війська.

В перших лавах визволителів

Одеси були комуністи й комсомольці. Вони були прикладом мужності й відваги, вели за собою всіх.

Цілу ніч кипів бій. За цей час мені довелося шість разів змінювати командний пункт.

Велику допомогу нашим військам подали партизани Одеси. Вони провели ряд диверсій на залізниці Одеса—Тирасполь, дезорганізувавши цим рух противника. Партизани зі зброєю в руках вступили у вуличні бої, розгромили ворога в районі станції Одеса-Товарна й закрили йому шлях відступу на Овідіополь.

Особливо жорстокими були бої на початку Московської вулиці, біля залізничного насипу, де в німців були підготовлені дзоти та інші оборонні споруди. Але до ранку 10 квітня опір німців було зломлено й частини дивізії вийшли в центр міста, захопили район оперного театру. Німці замінували театр мінами уповільненої дії, але наші сапери рішуче і швидко знешкодили їх, і театр було врятовано.

День був сонячним і привітним. Тисячі мешканців Одеси з величезною радістю вийшли на вулиці й площі, зі слезами на очах обіймали й цілували бійців Радянської Армії.

В цей ранок я разом з офіцерами своєї дивізії встановив на балконі оперного театру червоний прапор нашої дивізії.

Мені випало щастя звернутися з вітанням до жителів Одеси, які зібралися на площі біля театру і проголосили промову на честь нашої Комуністичної партії, яка надихала радянський народ на великий ратний подвиг.

Нашій дивізії було присвоєно ім'я Одеська. Понад 600 бійців було нагороджено орденами й медалями за виявлену мужність і героїзм під час звільнення Одеси.

Звільнення Одеси й Криму мало велике значення. Повністю була знищена 17-а фашистська армія в Криму й завершено знищення залишків 6-ї армії під Одесою.

Вітаємо нового кандидата наук!

Днями на засіданні спеціалізованої Ради по захистові дисертацій юридичного факультету Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова старший викладач кафедри трудового, колгоспного і земельного права нашого університету І. І. КАРАКАШ захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата юридичних наук на тему: «Обов'язки колгоспників».

Редакція щиро здоровить молодого кандидата наук з успішним захистом дисертації і зичить йому нових творчих дерзав!

Вітаємо також наукового керівника — доктора юридичних наук професора І. О. Середу.

День науки в Красних Окнах

Давні зв'язки тривають у вчених нашого університету з трудівниками підшефного Красноокнянського району. Туди часто виїжджають наші викладачі з лекціями, проводять там дні науки.

А щовесни, під час весняних шкільних канікул, відбуваються широкі зустрічі вчених з вчителями шкіл району.

Ось і під час весняних канікул, які були нещодавно, більше двадцяти викладачів різних факультетів побували в Красних Окнах. Вони виступили перед вчителями на районній нараді, провели секційні заняття з різних дисциплін.

Зустріч принесла велику користь працівникам народної освіти підшефного району. Це був одинадцятий масовий День науки в районі.

На семінарі

у Красних Окнах, що зібрав близько 200 пропагандистів району, з лекціями «Конституція СРСР і питання вдосконалення державного управління» та «Зовнішньополітична діяльність КПРС на сучасному етапі» виступили доцент юридичного факультету А. В. Васильєв та доцент кафедри історії КПРС В. І. Шамко.

Лектори відповіли також на численні запитання присутніх.

73 дні мужності

Безпосередньо до Одеси фронт підшов з серпня 1941 року. В цей же день головнокомандуючий Південно-західним фронтом маршал С. М. Будьонний отримав із Ставки Верховного командування директиву: Одеси не здавати і вести оборону до останньої можливості, залучаючи до справи Чорноморський флот.

Почалася 73-денна оборона міста, що вимагала величезних зусиль, стійкості і мужності його захисників.

В тяжкі для Одеси дні за завданням Військової ради Південного фронту в складі групи особливого призначення прибув для налагодження контактів між армійськими політорганами і обласною партійною організацією бригадний комісар Л. І. Брежнев. Він ознайомився з обстановкою, що склалася, виїздив у військові частини і підрозділи, взяв участь у розробці планів відсічі ворогу.

Наприкінці серпня велика частина комсомольців стала на оборону міста.

Розвідник А. Нечипуренко вночі, знаходячись в розташуваних ворога, по рації корегував вогонь наших батарей. Наступної ночі разом з ще двома комсомольцями він знищив ворожу мінометну батарею. А третьої ночі він розгромив протитанкову батарею і доставив гармату з боеприпасами нашим військам.

Група комсомольців - портовиків за чотири дні відбила 16 атак фашистів. Останній боєць, поранений Л. Руднев з гранатою кинувся на ворожий танк.

Відмінно воював полк льотчиків-винищувачів, яким командував вихованець комсомолу Анатолій Шестаков. 12 льотчиків цього полку удостоєні звання Героя Радянського Союзу.

Хоробро воювала на фронтах під Одесою і Севастополем робітниця Одеської трикотажної фабрики комсомолка Ніна Онілова. Вона була смертельно поранена, а в її гімнастерці знайшли щоден-

ник. В ньому дівчина писала: «Не треба думати про смерть, тоді дуже легко боротися. Завжди думай про те, що ти борешся за свою Батьківщину, і тоді буде дуже легко». Командуючий армією генерал Петров, прийшовши в госпіталь проститися з відважною кулеметницею, поцілував її в холодний лоб і сказав: «Повоювала ти славно, доню. Спасибі тобі від усієї армії, від усього нашого народу». На рахунку Ніни Онілової було біля 2000 знищених фашистів.

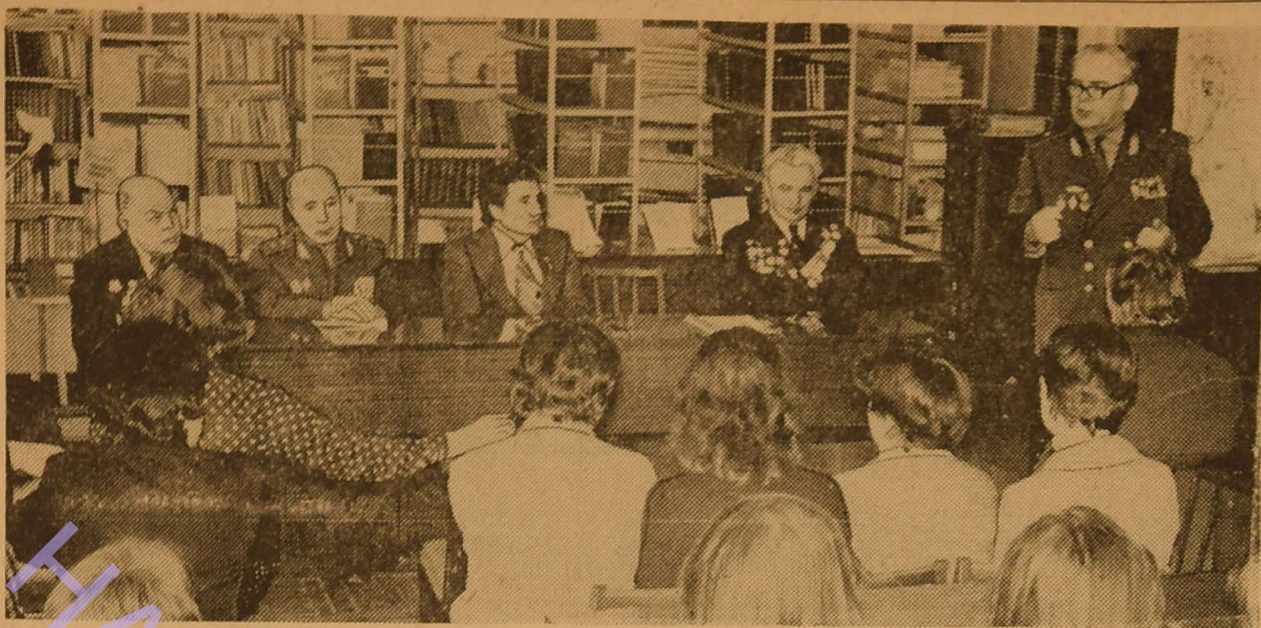
На випадок барикадних боїв було створено загін з 950 комсомольців, з якими регулярно проводились заняття. Комсомольці збудували більше 200 барикад. Коли в місті не стало води, вони за кілька днів вирили 58 колодязів. Комсомольці доглядали поранених, 800 їх працювало агітаторами в госпіталах, на фронті, серед населення міста.

Під Одесою ворог втратив 160 тисяч солдатів і офіцерів.

Одеса — одне з перших міст, удостоєних високого звання міста-героя. В честь героїчної оборони Одеси 22 грудня 1942 року уряд встановив медаль «За оборону Одеси».

Оборона Одеси — один з яскравих прикладів мобілізації матеріальних і духовних сил радянського народу, на чолі якого стояли комуністи фронтового міста. Комуністи піднімали людей на неповторні подвиги на фронті і в місті своїм більшостиським словом і особистим прикладом. У всьому виявлялася керівна роль, надихаюча і організуюча сила Комуністичної партії, що згуртовувала навколо себе радянських людей, які піднялися на священну боротьбу за честь, свободу і незалежність своєї соціалістичної Вітчизни.

Є. ГОРОХОВСЬКА,
доцент, член Ради
ветеранів комсомолу
університету.

НАМ НЕ ЗАБУТИ ВАС, ВОЇНИ-ВИЗВОЛИТЕЛІ!

Відзначаючи знаменні дати в житті міста-героя Одеси, пов'язані з історією Великої Вітчизняної війни, традиційними стали зустрічі студентів з воїнами-визволителями. Одна з таких зустрічей, присвячена 35-річчю визволення Одеси від фашистів, відбулася днями на чергому засіданні клубу «Скра», що працює при кафедрі історії КПРС. Гостями клубу були безпосередні учасники боїв за звільнення Одеси генерал-лейтенант у відставці П. М. Чирков, генерал-майор у відставці М. Ф. Стафеев, полковник у відставці І. М. Болучевський, підполковник у відставці В. П. Кисельов.

Ветерани розповіли студентам, як у період з 26 березня по 14 квітня війська 3-го Українського фронту під командуванням генерала армії (пізніше — Маршала Радянського Союзу) Р. Я. Малиновського

успішно провели Одеську операцію, яка стала однією з найважливіших стратегічних операцій у першій половині 1944 року. Мужність і героїзм в боях за визволення міста виявили воїни 5-ї ударної армії генерала В. Д. Цветаєва, 6-ї гвардійської армії генерала І. Т. Шльоміна, 8-ї гвардійської армії В. І. Чуйкова, кінномеханізованої групи генерала І. А. Палієва.

10 квітня 1944 року над Одесою замаячили червоний прапор свободи. Того ж дня Москва салютувала доблесним визволителям Одеси двадцятьма чотирма артилерійськими залпами з трьохсот двадцяти чотирьох гармат. 27 з'єднань 3-го Українського фронту були удостоєні почесних найменувань Одеських, а всього відзначилося близько 60 з'єднань і частин, 1300 воїнів нагороджені орденами й медалями.

Хвилюючі, змістовні і цікаві виступи героїв звільнення Одеси викликали глибоку увагу, жвавий інтерес і вдячність присутніх студентів.

Члени клубу «Скра» з любов'ю вручили гостям букети весняних квітів.

Слід відзначити, що в підготовці цього засідання клубу активну участь взяли студенти І курсу російського відділення філологічного факультету Ю. Фоля, А. Домарацька, Н. Іванова та інші.

В. ВОЄВОДІН,
викладач кафедри
історії КПРС.

На знімку:
● виступає генерал-майор
М. Ф. Стафеев;
● уважно слухають виступи ветеранів студенти.

Фото А. ЮРІЯ.

Коло джерел великого почину

12 квітня сповнюється шістьдесят років з того часу, коли в депо Москва-Сортувальна відбувся перший комуністичний суботник. За цей час невідомо змінилася наша країна, життя і праця нашого народу. Але і сьогодні ми відчуваємо гарячий пульс трудової ентузіазму перших комуністичних суботників, натхненним яких був В. І. Ленін.

Весна пригною 1919 року. Молода Радянська республіка переживала неймовірні воєнні і економічні труднощі. Не вистачало зброї, боєприпасів і воєнного спорядження для захисту країни, завмерла промисловість занепало сільське господарство, не вистачало хліба, потували епідемії і інфекційні захворювання. Населення міст було переведене на суворий воєнний режим продовольчого забезпечення. В такі тяжкі дні коли Колчак підступав до Казані, Денікін захопив Донбас і на півдні халяпували американо-англійські і французькі інтервенти, ЦК РКП(б) звернувся до всіх партійних організацій, до всіх трудящих з закликом самовідданно працювати вночі, «взявшись за роботу по революційному, не обмежуючись старими шаблонами». Звернення ЦК РКП(б) написане В. І. Леніним, виликало велике піднесення серед робітників і селян, на нього відгукнулася сотні тисяч трудящих, показуючи зразки нового, комуністичного ставлення до праці.

Яскраво виявився ентузіазм серед робітників - комуністів депо Москва-Сортувальна, де за постановою партійних зборів уже 12 квітня був проведений суботник. 10 травня перший комуністичний суботник був влаштований залізничними робітниками Московсько-Казанської залізниці. Цей патріотичний почин швидко поширювався по всій Радянській країні. Робітники Петрограда, Саратов, Вязьми, Твері та інших міст сотнями і тисячами виходили на суботники. Узагальнюючи досвід перших комуністичних суботників, В. І. Ленін дав їм високу оцінку, підкресливши їх виключне значення для перемоги над ворогами і для побудови нового комуністичного суспільства. Він оцінював суботники як початок «перевороту, труднішого, істотнішого, докоріннішого, ніж скинення буржуазії».

Комуністичні суботники, — вказував В. І. Ленін, — свідчили про свідомий і добровільний почин робітників у розвитку продуктивності праці, «у переході до нової трудової дисципліни, у творенні соціалістичних умов господарства і життя», це був «фактичний початок комунізму», початок нового, комуністичного ставлення до праці. В умовах творення комуністичного суспільства робітничий клас всю свою творчу енергію, ініціативу і трудовий ентузіазм спрямовує на досягнення ви-

соких показників продуктивності праці, що є «найважливіше, найголовніше для перемоги нового суспільного ладу».

Такі зразки боротьби за високу продуктивність праці були вперше виражені в комуністичних суботниках. Незважаючи на всі труднощі того часу, на велику втому робітників, на їх змученість, виснаженість недоїданням, — вказував В. І. Ленін, — робітники працювали на суботниках надурочно, без всякої плати, досягли величезного підвищення продуктивності праці. «Хіба це не величезний героїзм? Хіба це не початок повороту, який має всесвітньоісторичне значення?», — писав Ленін.

Даючи оцінку комуністичним суботникам як живим паросткам справжнього комунізму, В. І. Ленін вимагає від робітників і всіх трудящих брати приклад з суботників, які демонстрували велику енергію і творчу ініціативу робітничого класу і на яких робітники працювали дійсно «по-революційному». Комуністичні суботники показували, говорив В. І. Ленін, що такою працює «багато й багато ще можна зробити. Тоді ми перемаємо».

В. І. Ленін вказує на необхідність із «великого почину» здобути практичні висновки. Перший і головний урок — це всебічна підтримка почину і розповсюдження його серед робітників і всіх трудящих. В. І. Ленін ставить завдання ви-

користати також великий почин комуністичних суботників і по відношенню до чистки партії, очистити партію від різних елементів, що трималися, і залишити в партії лише тих, хто може працювати «по-революційному».

Завдання, що поставив В. І. Ленін в роботі «Великий почин» — старанно вивчати паростки нового комуністичного ставлення до праці, уважно ставитись до них, всіляко поширювати — мало виключне значення для піднесення творчої активності робітників.

Особливо великі патріотичні почуття виявили трудячі нашої країни під час Всеросійського першотравневого суботника 1920 р., який перетворився на справжнє свято визволеної праці. В цьому суботнику в Москві брали участь В. І. Ленін, М. І. Калінін, Ф. Е. Держинського й інші видатні діячі партії й уряду. В. І. Ленін працював на комуністичному суботнику в Кремлі нарівні з усіма учасниками суботників. Один із учасників цього суботника І. І. Борисов розповідав, що він працював з В. І. Леніном, який «працював чудово. Він не ходив, а бігав, переганяв інших, поспішав, ніби показуючи, що працювати треба швидко».

Оцінюючи значення першотравневого суботника, В. І. Ленін писав, що «ми почали хитати й руйнувати найбільш закоренілі пересуди, найбільш тверді, вікові, зашкарублі зви-

чки... Ми прийдемо до перемоги комуністичної праці!»

Суботники все більш поширювались, вони стали початком всенародного соціалістичного змагання за будівництво соціалізму в СРСР.

В. І. Ленін писав, що широке, дійсно масове застосування комуністичної праці приїде не одразу. Щоб створити нову дисципліну праці й нові форми зв'язку між людьми, потрібні роки й десятиліття. Але це «найвидатніша і найбільш благородніша робота».

Сьогодні радянський народ здійснює небачених масштабів мирне будівництво. Ми законно пишаємося великими успіхами Країни Рад в справі будівництва світлого майбутнього всього людства — комунізму і пам'ятаємо, що одним з перших джерел сьогоднішніх наших гігантських досягнень були перші комуністичні суботники, вогнища соціалістичного змагання, біля колісок яких стояв великий Ленін. «Втілення в життя сміливих і далекосяжних планів розвитку країни і поліпшення життя народу, — відзначив Л. І. Брежнев, — в руках самого радянського народу, десятків мільйонів трудящих міста і села. Від підтримки ними політики партії конкретними діями, від їх уміння працювати сьогодні краще, ніж учора, а завтра краще, ніж сьогодні, залежить досягнення високих цілей, намічених партією».

П. ГРЕБЕНЮК,
студент III курсу
історичного факультету.

Вчитель приїхав у село...

— Отже, спершу давайте загадамо той недавній час, коли ви тільки-но приїхали в сільську школу, свій перший урок, перших учнів.

В. І. ЧУМАЧЕНКО. Ми з Василем Яковичем ще студентами одружилися і ось приїхали в село, як зараз, пам'ятаю, з одним чемоданом. За два тижні, тобто до 1 вересня, пройшли акліматизацію, але хвилювання все одно було багато.

В. М. БОГАТ. Коли я приїхала в Троповку в 1973 році, тут відкрилася нова школа. Якраз і вчителів молодих приїхало багато, тому цікаво було починати кожному в новому колективі. У мене перший урок був у 6 класі. Ще коли готувалася до нього, бачу: до кабінету з цікавістю заглядають хлопчачки. Заходьте, кажу. Зайшли. Потім почався урок, який непомітно і швидко пролетів. Учні одразу ж сподобалися.

В. І. КРАВЧЕНКО. Я теж у шестикласників давав перший урок, алгебру. Боявся, що не витримаю натиск цікавих очей. Витримав. І довів своїх перших учнів до десятого класу. Тепер вони — випускники. Жаль буде розлучатися.

Н. С. КРАВЧЕНКО. Перший урок пам'ятаю дуже добре. Та, правда, ще й не багато часу минуло — менше двох років. Була історія в десятому класі. Я встигла викласти матеріал за 20 хвилин, а далі не знала, що робити. Виручили самі учні — запропонували познайомитися.

— З якими проблемами ви зустрілися на перших порах: в роботі і поза роботою?

В. Я. ЧУМАЧЕНКО. Основна проблема — бракувало практичних навичок у роботі, недостатньо була методична підготовка.

В. М. БОГАТ. Не вистачало досвіду. Перші уроки давала як лекції, не встановлювався тісний контакт з учнями під час уроку. Потрібні були книги, а книжкового магазину не було в Троповці. Й до речі, немає до цього часу.

В. І. ЧУМАЧЕНКО. Так, досвіду мабуть, не вистачало всім. Та він приходить з часом і залежить від нас самих. А от побутові умови вчителів залежать найбільшою мірою від правління колгоспу. Ми спочатку працювали у Дмитрівці, нашого ж Татарбунарського району. Там поселили нас у хорошу квартиру в типовому шістьнадцятиквартирному будинку. А в Троповці з квартирами скрутно. Не будують їх тут для молодих вчителів, поки що лише обіцяють.

В. І. КРАВЧЕНКО. Багато доводиться виконувати так би мовити, канцелярської роботи (плани, конспекти і т. д.). Якось, по-моєму, треба робити, щоб такої роботи було як можна менше. Але тут треба спільні зусилля всього колективу школи, підтримка району тощо.

М. І. ГАЛАС. Я погано знала методику викладання іноземної мови. Не знала, як складати план виховної роботи.

Н. С. КРАВЧЕНКО. Мені теж бракувало методичної підготовки. На методику викладання історії у нас в університеті виділялось мало часу, та й рівень викладання бажав кращого.

— Як довго тривав період адаптації в умовах роботи вчителем?

В. Я. ЧУМАЧЕНКО. Два роки.

В. М. БОГАТ. Приблизно один рік.

В. І. ЧУМАЧЕНКО. Років два-три.

Студенти п'ятих курсів нашого університету щойно отримали призначення на роботу. Багато з них першого вересня вперше увійдуть до шкільних класів, підуть нелегкою стежиною народного вчителя. Переважна більшість їх стануть сільськими вчителями. Як складеться потім доля молодого спеціаліста? Це питання цікавить насамперед його самого. Але не лише його. Воно актуальне і для вузу, що виховав спеціаліста. Адже часто зв'язки випускника і його «альма матер» втрачаються.

В нашому університеті останнім часом провадиться робота в плані зв'язки «випускник — університет». Рік тому проведено перший зліт випускників ОДУ — молодих вчителів. Такі зв'язки допомагають педагогам вищої школи глибше визначити проблеми вчителів середньої школи і, враховуючи їх вдосконалювати систему педагогічної підготовки студентів.

Нещодавно кореспонденти нашої газети побували в школах Татарбунарського району Одеської області. Сьогодні ми пропонуємо увазі читачів їх розмову за «Круглим столом» з вчителями Троповської середньої школи — випускниками Одеського держуніверситету різних років. У розмові беруть участь:

● Василь Якович ЧУМАЧЕНКО, випускник фізичного факультету 1971 року, вчитель фізики, директор школи.

● Віра Михайлівна БОГАТ, випускниця філологічного факультету 1973 року, вчителька української мови і літератури, завуч школи.

● Валентина Іванівна ЧУМАЧЕНКО, випускниця фізичного факультету 1971 року, вчителька фізики.

● Віктор Іванович КРАВЧЕНКО, випускник механіко-математичного факультету 1974 року, вчитель математики.

● Марія Іванівна ГАЛАС, випускниця факультету романогерманської філології 1972 року, вчителька іноземної мови.

● Надія Степанівна КРАВЧЕНКО, випускниця історичного факультету 1977 року, вчителька історії та суспільствознавства.

Цей знімок зроблено у Випаснянській середній школі № 2 Білгород-Дністровського району. Тетяна Олексіївна Дранишніцова — вчителька фізики, випускниця нашого університету — користується повагою і авторитетом колег і своїх учнів.

Фото Д. Шиліна.

В. І. КРАВЧЕНКО. За півроку, здається, вже ввійшов у колею.

М. І. ГАЛАС. Теж півроку.

Н. С. КРАВЧЕНКО. У мене процес адаптації й досі триває.

— Скажіть, чи не було у вас бажання залишити школу і змінити професію? Чи не думали, що вчитель не ваше покликання?

В. Я. ЧУМАЧЕНКО. З'являлося таке бажання протягом першого року роботи. Тепер немає.

В. М. БОГАТ. У мене теж було таке бажання перший рік. А потім я дуже вдячна своїм старшим колегам, які підтримали мене морально, і я повірила у свої сили.

В. І. ЧУМАЧЕНКО. Було, особливо після комісії з району, а потім минуло.

В. І. КРАВЧЕНКО. Не було.

М. І. ГАЛАС. Було. Але час підтвердив вірність обраного шляху.

Н. С. КРАВЧЕНКО. Буває після невдалих уроків, але дуже короткочасно.

— З висоти свого досвіду ви вже можете сказати, чого не вистачає вам як учителям і як знавцям свого предмету, чого не додав вам університет?

В. Я. ЧУМАЧЕНКО. Університет дає випускникам прекрасну загальнотеоретичну підготовку за спеціальністю фізик, математик і т. д., але не за спеціальністю вчитель фізики, вчитель математики і т. д. Мало уваги приділялося методиці викладання предмету в середній школі. Хотілося б, щоб ширше викладалися такі дисципліни як педагогіка, психологія і особливо методика викладання. А ще... Я працюю зараз директором школи. Із шкільнознавством не був знайомий зовсім. Доводилося як директорові починати з нуля.

В. М. БОГАТ. Дійсно, до роботи в школі нас, все-таки готували недостатньо. Педагогічна практика тривала два місяці, та й то ми давали лише 6—8 залікових уроків. А непогано було б, щоб практикантові давали можливість, скажімо, цілу чверть попрацювати вчителем. Ото, справді, була б велика користь.

В. І. КРАВЧЕНКО. І варто закріпити практиканта за класом, щоб він побув і класним керівником.

М. І. ГАЛАС. Потрібно, щоб студенти знали, з чим вони зіткнуться в школі, щоб уміли складати виховні плани, володіти різноманітними формами і методами ведення уроку.

— Роки навчання у вузі — то найпам'ятніші роки юності. Що ви найбільше запам'ятали із своїх студентських літ?

В. Я. ЧУМАЧЕНКО. Перший екзамен доцентіві, нині професорові Д. І. Поліщуку, поїздки в складі художньої самодіяльності студклубу, роботу в інтернаціональному будзагоні на спорудженні спортивного табору в Чорноморці, роботу в Тюмені, екзамен з німецької мови, якого найбільше боявся.

В. М. БОГАТ. Життя в гуртожитку, де проводилися цікаві зустрічі з ветеранами війни і праці, вечори відпочинку. Запам'ятались лекції професора В. В. Фащенко, доцентів Н. А. Москаленко і Ю. Ф. Касіма.

В. І. ЧУМАЧЕНКО. Добре пам'ятаю все. Але найбільше — вступні іспити до університету і неперебориме хвилювання біля списку зарохованих: «Чи пройшла?»

В. І. КРАВЧЕНКО. День мехмату, захист дипломної роботи, життя в гуртожитку і багато-багато іншого.

М. І. ГАЛАС. Мені найбільше запам'яталося навчання на першому курсі і час роботи в колгоспі.

Н. С. КРАВЧЕНКО. Лекції доцентів І. В. Зав'ялової, С. Й. Аппатова, А. Д. Бачинського. Археологічна і музейна практика, Чорне море.

— Що б ви хотіли побажати сьогодишнім студентам, майбутнім вчителям?

В. Я. ЧУМАЧЕНКО. Психологічно готувати себе до роботи в школі. До роботи, плоди якої можна побачити не одразу, роботи важкої, але такої необхідної. Хочу побажати успішного закінчення вузу, хороших учнів і гостинних керівників у місцях призначення.

В. М. БОГАТ. Вбирайте в себе всі знання, які вам даються. Не лінуйтесь, побільше читати, бо в школі на читання не завжди вистачає часу. Запасайтесь потрібною літературою, і спеціальною, і методичною — вона дуже необхідна вчителю на селі.

В. І. ЧУМАЧЕНКО. Ви повинні виховати в собі велику любов до учнів, до вчительської роботи. Якщо цієї любові не буде, вчителя з вас не вийде.

В. І. КРАВЧЕНКО. Викладачам — щире спасибі за науку, а студентам — зміцнювати свої «педагогічні» нерви.

М. І. ГАЛАС. Якомога серйозніше ставитися до педагогічної практики в школі. Купувати допоміжну літературу.

Н. С. КРАВЧЕНКО. Користуватися усіма можливостями духовного розвитку, які надає місто.

***

Що ж, ось і завершено цю невелику розмову. З неї можна зробити багато висновків. Нинішні вчителі з щемом у душі згадують свої студентські роки. Багато претензій висловлено стосовно учбового процесу у вузі, побутових умов в селі і самої роботи вчителя в школі. Добре, аби над поставленими питаннями задумались керівники колгоспу, що у Троповці, працівники Татарбунарського районного відділу народної освіти та педагоги нашого університету. Саме вони можуть допомогти сільському вчителю, і нинішньому, і майбутньому. А допомоги цієї він, як бачимо, потребує.

В. БЕХТЕР,

С. КОМАР,

Татарбунарський район.

Прекрасний світ поезії

Її, поезію, люблять всі, і оголошення про зустріч з одеським поетом Борисом Нечердою не могло не привернути увагу філологів-першокурсників. Зустрічі з прозаїками, поетами — прекрасна традиція давно існуючого на факультеті «Клубу цікавих зустрічей».

Борис Нечерда — поет, добре відомий широкому колу читачів, але з ним особисто студенти зустрілися вперше.

Відкрив зустріч декан філологічного факультету професор І. М. Дузь. Коротке вступне слово, і ось уже невисока худорлява людина читає вірші. Поет весь у своїх творах. Тому кілька віршів, прочитаних автором, скажуть про нього більше, ніж найповніша біографія.

Притихла аудиторія слухає. Потім — питання. Студентів цікавить все: про що пише поет, над чим працює, кого з своїх колег найбільше цінує як поета. Б. Нечерда розповів і про перший свій вірш, написаний ще в 4 класі, і про одну з останніх робіт — поему про Фрідріха Енгельса. «Життя цієї прекрасної людини так заповнило мене, — сказав поет, — що, задумавши написати вірш, я вже два роки працюю над поемою».

— Скажіть, а як ви пишете вірші? — раптом запитала маленька першокурсниця і швидко сіла на своє місце.

— Дуже просто, — відповів замість Бориса Нечерди Іван Михайлович. — Треба взяти чистий аркуш паперу, олівець, сісти за стіл... і все. Вірші готові».

Студенти звикли до жартів свого декана і тепер знову сміялися, але кожен, очевидно, відчув справжню цікавість і глибину питання. Дійсно, як вони пишуться, вірші?

— Я не вважаю себе поетом, — сказав Борис Нечерда. — Істинних поетів було не так вже й багато.

Нехай так. Але якщо чийсь рядок раптом схвилює тебе до сліз, якщо вони співзвучні твоїм думкам, якщо вони примусять тебе мислити — це заслуга майстра. І не можливо написати хороших віршів, навіть якщо мати зручний стіл. Для цього чийсь біль повинен стати твоїм болем, чиясь радість — твоєю радістю, весь світ повинен стати твоїм світом і поміститися у твоєму серці. Тому, крім літературного обдарування, поетові треба мати талант людяності.

Вірші Бориса Нечерди залучили нас до справжньої людяності. Гадаю, що для кожного з нас ця зустріч стане початком глибокого інтересу до сучасної української поезії, до творчості наших земляків.

М. КОНДРАТЬЄВА,
студентка 1 курсу
філфаку.

ПЛІД НЕВТОМНОЇ ПРАЦІ

Днями в Москві завершилася VII Всесоюзна нарада молодих письменників. Серед тих, хто представляв на ній Одещину (а їх було двоє), — асистент кафедри російської мови для іноземних студентів молодий критик Володимир Панченко. Сьогодні він ділиться враженнями від наради з читачами нашої газети.

Березень надій

Мине скільки часу, і в світ вийде збірник, складений з творів учасників VII Всесоюдної наради молодих письменників, — тих, хто в березні 1979-го сидів за семінарськими столами в приміщенні редакційного комбінату «Молодая гвардия», хто завзято сперечався, обговорюючи написане ровесницькими перами, хто слухав лекції, ходив сльотавими, з промерзлим асфальтом, вулицями Москви, сповнений надій, передчувань, радощів від перших успіхів. В кінці книжки буде надруковано більше трьох сотень прізвищ — це стільки літераторів, серед яких мало хто зважився б назвати себе письменником, з'їхалося до столиці, цікаво зазирнути до збірника років хоч би через 10—15: чи багато імен (з тих, що скромно складатимуть довгий список) яскраво зоритимуть на небосхил літератури? Переконали, що небагато — десятків два.

Втім, хіба двадцять високоталановитих митців — це мало, хіба це не означатиме, що недарма скликалася VII Всесоюзна, що недаремно був у житті трьохсот сум'ятливих і честолюбних, веселих і самозаглиблених літераторів оцей московський березень з його суперечками, знайомствами, з укритами мокрим снігом вулицями, з вечірнім читанням віршів і співом пісень, березень надій.

Наради корисні передусім тим, що учаснику надається можливість ближче познайомитися з творчістю й особистостями ровесників, зважити свій власний сьогоднішній творчий рівень, почути кваліфіковане слово досвідчених товаришів, чий імена так багато важать для нашої літератури, бо за ними стоїть переліте в слово ніким іншим так не побачене життя, те індивідуальне сум'яття душі, з якого й починається творчість.

Віктор Астаф'єв. Юрій Трифонов. Василь Федоров. Роберт Роджественський. Анатолій Анан'єв. Василь Биков. Юрій Суровцев. Юрій Ритхеу... Вони керували творчими семінарами Наради.

Усіх їх хотілося бачити, чути, щоб надовго запам'ятати.

Нараду блискуче організували ЦК ВЛКСМ і Спілка письменників СРСР. Жили ми втрьохсот у готелі «Юність», звідти щоранку їздили автобусами на семінарські заняття. Мені довелося працювати в семінарі, яким керував відомий критик і лі-

тературознавець Юрій Суровцев. Серед тих, чий статті найбільше виділялися широтою і проникливістю думки — москвичі Наталя Іванова та Володимир Бондаренко, Сигітас Ренчіс з Литви, Віктор Горн з Алтаю, лєнінградєць Микола Кришук (його книгу про Блока якраз оце дочитую). Симпатичні, дотепні, скромні люди. Керівники ж (крім Ю. Суровцева — З. Кедріна, Й. Грінберг, В. Оскоцький) вразили ще ось чим: неймовірно багато читають, знають, що робиться і в грузинській літературі, і в українській, і в литовській, і в киргизській. «Закон вічності» Нодара Думбадзе, «Дім» Федора Абрамова, повісті Оралхана Бокеєва, «Лєвине серце» Павла Загребєльського — всі ці твори, які недавно ж лише з'явилися, ними не просто прочитано, а й осмислено, поставлено в контекст багатонаціональної прози.

До речі, про прозу. Дуже добре «Йшов» на семінарі прозаїк з Оренбурга Петро Краснов, 28-літній журналіст — тихий, непомітний, з поглядом сорокарічної людини.

Схвальне слово сказано було й про нашого земляка, випускника фільмаку ОДУ Миколу Суховецького, оповідання якого незабаром перекладатимуть на російську, молдавську мови. Журнал «Літературная учеба» цього року (в другому номері) друкує уривок з великого твору ще одного одесита, Сергія Рядченка, теж, до речі, випускника університету.

Ось так: три дні напружених семінарських занять, а тоді зустрічі з робітниками підприємств Москви, екскурсія по Кремлю, Оружейна палата з її золотими каретами, царськими регаліями, коштовностями і зброєю. Особливо ж запам'ятовуються зустріч у ЦК ВЛКСМ, на якій присутні були космонавт і Береговий, артист Мартінов, котрий грав старшину Васкова в чудовому фільмі «А зорі тут тихі...», герой Даманського Юрій Бабанський, молоді, але вже заслужені будівельники і хлібороби, льотчик Юрій Козловський, тро подвиг якого писала «Комсомольская правда»...

Увага й довіра вимагають «навзамін» відповідальності. Саме до відповідальності і працьовитості всім своїм духом закликала Нарада.

Володимир ПАНЧЕНКО,
асистент кафедри
російської мови
для студентів-іноземців
ОДУ.

Зовсім недавно на полицях книжкових магазинів з'явилась книга Миколи Павлюка «Основні етапи розвитку українського мовознавства дожовтневого періоду», яка побачила світ у видавництві «Вища школа». Вона є першою частиною (в другій досліджується українське мовознавство радянського періоду) докторської дисертації завідувача кафедрою російської мови Одеського держуніверситету імені І. І. Мечникова доцента Миколи Володимировича Павлюка, яка була підготовлена до захисту. Та смерть раптово обірвала життя нашого колеги. На жаль, він не побачив наслідків своєї багаторічної праці. А зробив він справу велику і корисну.

Автор рецензованої монографії в хронологічній послідовності розглядає основні шляхи узагальнення мовних явищ та вироблення нормативних законів української літературної мови, віхи становлення і утворення українського мовознавства. Всі ці проблеми розглядаються з чітких марксистсько-ленінських методологічних позицій, з глибоким розумінням специфіки наукових студій. В монографії розкриті непримиренна боротьба передової, а в другій половині XIX століття революційно-демократичної думки проти монархічно-чорносотенної політики самодержавних сатрапів.

Особливий інтерес становлять ті сторінки монографії М. В. Павлюка, де йдеться про ставлення до української культури та української мови великого російського критика В. Г. Бєлінського, російських революційних демокра-

тів М. О. Добролюбова, М. Г. Чернишевського, О. І. Герцена та Д. М. Писарева. Вони не тільки визнавали право української мови бути мовою літератури та науки, але й всім жаром своєї душі відстоювали це право, розкривали джерела збагачення словникового складу за рахунок спілкування з мовою російського народу.

В монографії повно і доказово розкрито основоположну роль в становленні української літературної мови Т. Г. Шевченка. Його естафету прийняли і понесли далі І. Я. Франко, Леся Українка, М. М. Коцюбинський, П. А. Грабовський, Вони йшли «під окликом марксизму», і з цих світоглядних позицій вирішували цілий комплекс мовознавчих проблем. Це знайшло свій вияв і в художній творчості, і в літературно-критичних та публіцистичних статтях.

Разом з використанням спадщини революційних демократів автор монографії щедро використовує твори передових російських письменників, листи і спогади редакторів та видавців журналів, альманахів та окремих збірників. Говориться про спілкування з ними Г. Ф. Квітки-Основ'яненка і Є. П. Гребінки, П. П. Гулака-Артемовського і А. Л. Метлинського, М. І. Костомарова та ряду інших. На цьому фактичному матеріалі будуються гіпотези, зав'язується полеміка, аргументуються чіткі наукові концепції.

Перед читачем розкриваються наукові стадії з питань українського мовознавства російських вчених О. Х. Востокова, Г. П. Успенського, О. О. Шахматова,

Д. М. Овсяннико-Куликовського та їх українських побратимів М. О. Максимовича, І. І. Срезневського, О. П. Павловського, Я. Ф. Головацького, О. О. Потебні, П. Г. Житецького, К. П. Михальчука, А. Ю. Кримського та ряду інших. В окремому підрозділі розглядається вклад у вивчення поставленої проблеми вченими Одеського (тоді Новоросійського) університету. Тут аналізуються праці В. І. Григоровича, О. О. Кочубинського, В. І. Шерця, Б. М. Ляпунова.

Монографія М. В. Павлюка струнка за своєю побудовою, насичена великою науковою інформацією, вагома своїми теоретичними висновками. Всім ходом своїх спостережень та пошуків автор доводить, що «незважаючи на утиски, українська літературна мова силою генія найкращих представників народу — Т. Г. Шевченка, Лєси Українки, М. М. Коцюбинського, І. Я. Франка — набувала все більшого визнання серед народів світу. При допомозі прогресивних вчених Росії українська мова стала предметом наукового дослідження. Створювались фундаментальні праці про історію, сучасний стан, діалекти, укладались лексикографічні праці».

Книга «Основні етапи розвитку українського мовознавства дожовтневого періоду», що стала учбовим посібником вчителів мови та літератури, студентів-філологів — найкращий пам'ятник визначному вченому благородній людині Миколі Володимировичу Павлюку.

І. ДУЗЬ,
професор, доктор
філологічних наук.

На наш фотоконкурс

Не налякайте,

не стривожте

Цей тихий рай,

що на ріці.

Ви покохайте,

коли зможете

Отак, як лебеді оці.

Василь БОРЕЦЬКИЙ.
Фото М. Задорожного.

СПОРТ

ПРИКРА ПОРАЗКА

27 березня в спортивному залі відбулась товариська зустріч з баскетболу між командами «Буревісник» (Од.) і «Захмет» (Ашхабад).

Одеську команду представляли баскетболісти нашого університету.

Перед початком гри я попросив тренера команди «Захмет» В. А. Шаметського відповісти на кілька запитань.

— Познайте, будь ласка, читачів нашої газети з Вашою командою...

— «Захмет» — товариство, подібне вашому «Авангардові». В команді, в основному, грають

студенти нашого педінституту, факультету фізвиховання.

— На змагання якого рангу виступає Ваша команда?

— Минулого року ми здобули право виступати в змаганнях на першість СРСР серед команд першої ліги класу «А». Дебют був невдалим — посіли останнє місце. Проте ми залишили за собою право виступати в цій лізі.

— З чим пов'язаний Ваш приїзд до Одеси?

— Ми здійснюємо турне по Україні. У нас заплановано виступити в п'яти містах. В чотирьох ми уже побували, з чоти-

рьох зустрічей дві перемоги.

— Спортивні звання Ваших вихованців!

— Всі гравці команди — кандидати в майстри спорту.

З початку матчу в рахунок повели одесити. Гості відповіли стрімкими контратаками. Можна з впевненістю сказати, що в першій половині зустрічі на майданчику домінували наші хлопці.

Добрим організатором атаки виявив себе Вітриченко. Не раз і сам він вражав кільце спортсменів з Ашхабада. Непогано зіграли і Бондаренко, і Козін, і Свиридовський. Їх кидки з далеких відстаней були досить точними. Дещо дивував Кропивний. Ми бачили його чудово закінуті м'ячі з важко-

го положення, разом з тим він часто помилявся в передачі м'яча в простій ситуації.

Гості в кінці першої половини гри дещо налагодили гру, але попереду був «Буревісник» — 44:40.

Друга половина поєдинку зовсім не була схожа на першу. Ініціативою з першої хвилини заволоділи ашхабадці. Раз по раз кільце «Буревісника» вражали з далеких дистанцій брати Мамедови. Невисокий на зріст Юсупов був господарем біля щита нашої команди. Рахунок ріс, здавалося, з кожною секундою. «Буревісник» в другій половині грав, як кажуть, «стоячи». Не було несподіваних переміщень, не було частих попадань в кільце, навіть з близької відстані, а було

безліч помилок в захисті, в передачі м'яча. Не раз баскетболісти «Захмету» атакували кільце втрьох проти одного нашого спортсмена. Мав місце і такий факт: за 17 секунд гри гості здобули 8 очок. На програві всього матчу «Захмет» часто проводив заміни, «Буревісник» же провів весь поєдинок п'ятьма гравцями. Тому й не дивно, що другу половину зустрічі наші спортсмени програли начисто, а разом з тим і матч. Остаточний результат 98:67 на користь «Захмету».

Прикро...

Л. ГОЛУБЕНЕЦЬ,
наш спортивний
оглядач.

В. о. редактора В. БЕХТЕР.

«За научные кадры», орган парткома, ректората, профкома и комитета комсомола Одесского государственного университета им. И. И. Мечникова. (На украинском языке).

ПИШІТЬ НАМ:

270000, Одеса-центр, вул. П. Великого, 2, держуніверситет, редакція газети «За наукові кадри».

ЗАХОДЬТЕ:

Одеса, вул. Радянської Армії, 24, кім. № 9.

ДЗВОНІТЬ:

телефони: міський 23-84-13, внутрішній 841 (з міста 206-841).